

Julia JAKUBOWSKA*

Marta KOŁODZIEJCZYK*

Anhelina MAIOROVA*

Yurii MASHKIN*

Roksana TRZECIAK*

Adrianna WASYLUK*

ZRÓŻNICOWANIE ATRAKCYJNOŚCI TURYSTYCZNEJ WYBRANYCH POWIATÓW POMORZA ŚRODKOWEGO

Zarys treści: Głównym celem artykułu jest ocena zróżnicowania atrakcyjności turystycznej powiatów ziemskim Pomorza Środkowego zlokalizowanych poza Wybrzeżem Morza Bałtyckiego. Podmiotem badań są powiaty z wyłączeniem grodzkich oraz tych, na których obszarze znajdują się gminy nadmorskie, gdyż rozwijają się one bardziej dynamicznie niż reszta regionu. Dane pozyskano z Głównego Urzędu Statystycznego z lat 2014 i 2020, z banku Danych Lokalnych. Do oceny atrakcyjności turystycznej wykorzystano wielowymiarową analizę z wykorzystaniem mierników syntetycznych. Poziom atrakcyjności turystycznej wyznaczono na podstawie trzech działów: środowisko przyrodnicze, dziedzictwo kulturowe oraz infrastruktura turystyczna. Każdemu z działów przyporządkowano wskaźniki częściowe. Z przeprowadzonych analiz wynika, że badane powiaty charakteryzują się zróżnicowaniem pod względem atrakcyjności turystycznej, co wpływa na kierunki ich rozwoju.

Słowa kluczowe: atrakcyjność turystyczna, walory turystyczne, ruch turystyczny, zagospodarowanie turystyczne, Pomorze Środkowe.

* Politechnika Koszalińska, Wydział Nauk Ekonomicznych, studenci kierunku turystyka i rekreacja, Studenckie Koło Naukowe Turystyki i Rekreacji – TRAVELin

Wprowadzenie

Pomorze Środkowe to region, który w przeszłości funkcjonował jako odrębna jednostka administracyjna – województwo koszalińskie (1950-1975 i 1975-1998) oraz województwo słupskie (1975-1998). Położony jest on w północno-zachodniej części Polski i składa się z 9 powiatów województwa zachodniopomorskiego (powiaty: białogardzki, drawski, kołobrzeski, koszaliński, sławieński, szczecinecki, świdwiński, wałecki i powiat grodzki Koszalin) oraz czterech leżących na terenie województwa pomorskiego (powiaty: bytowski, człuchowski, słupski i powiat grodzki Słupsk). W jego skład wchodzi również powiat złotowski z województwa wielkopolskiego¹. Inicjatywa utworzenia województwa środkowopomorskiego powstała u schyłku XX. wieku. Najważniejszym argumentem społeczeństwa zamieszkującego Pomorze Środkowe był niski poziom rozwoju społeczno-gospodarczego tego obszaru. Na początku XXI. wieku powstał pierwszy projekt utworzenia województwa – zarówno jednak ten, jak i każda następna próba wdrożenia go w życie kończyła się niepowodzeniem².

Pomimo braku oficjalnej jednostki administracyjnej Pomorze Środkowe funkcjonuje jako region. Jest to obszar zróżnicowany wewnętrznie, obciążony wieloma problemami w zakresie rozwoju społeczno-gospodarczego, wynikającymi m.in. z przeszłości. Niewątpliwie w regionie tym – z uwagi na nadmorskie położenie – rozwijana jest funkcja turystyczna. Różnice między obszarami nadmorskimi a pozostałymi są dość znaczące, podobnie jak między miejskimi ośrodkami regionalnymi a obszarami poza ich wpływem. Warto jednak uwzględnić, że pozostała część Pomorza Środkowego dysponuje potencjałem turystycznym, związanym m.in. z pasem pojeziernym³.

Stąd głównym celem artykułu jest ocena zróżnicowania atrakcyjności turystycznej powiatów ziemskim Pomorza Środkowego zlokalizowanych poza Wybrzeżem Morza Bałtyckiego. Podmiotem badań są powiaty Pomorza Środkowego z wyłączeniem powiatów grodzkich oraz tych, na których obszarze znajdują się obszary nadmorskie, gdyż rozwijają się one bardziej dynamicznie niż reszta regionu.

¹ L. Ossowska, *Zmiany poziomu rozwoju społeczno-gospodarczego w regionie Pomorza Środkowego na tle gmin województw sąsiednich*, Zeszyty Naukowe Wydziału Nauk Ekonomicznych, 2016, nr 20 (2), s. 77-90.

² M. Jasiulewicz, A. Suszyński, *Pomorze Środkowe – region zmarginalizowany w obecnym podziale administracyjnym*, Zeszyty Naukowe Wydziału Nauk Ekonomicznych, 2016, nr 20 (2), s. 39-56.

³ L. Ossowska, op. cit., s. 77-90; J. Jażewicz, *Miejska sieć osadnicza projektowanego województwa środkowopomorskiego*, Zeszyty Naukowe Wydziału Nauk Ekonomicznych, 2016, nr 20 (2), s. 57-76.

Atrakcyjność turystyczna – ujęcie teoretyczne

Atrakcje turystyczne są ważną częścią systemu turystyki. To one dają powód, żeby turysta odwiedził dane miejsce. To wokół nich rozwija się turystyka na danym obszarze. Na uwagę w atrakcyjności turystycznej zasługują elementy oraz wartości nieuchwytny, których nie da się jakkolwiek zmierzyć, zważyć czy także określić. Pomimo tego, mogą one nadal wpływać oraz oddziaływać na to jak turysta oceni daną atrakcję. O atrakcyjności danego obszaru świadczy liczba, jakość i różnorodność oferowanych dóbr i usług. To od nich w znacznej mierze zależy jak duże będzie natężenie ruchu turystycznego na danym terenie⁴.

Atrakcyjność turystyczna jest jednym z trudniejszych pojęć do wyjaśnienia ponieważ jest ona czymś subiektywnym, głównie zależnym od czynnika psychologicznego, który powoduje, że dane miasto, obszar czy obiekt będzie bardziej lub mniej pozytywnie postrzegany przez odwiedzających go turystów. Mimo to można wyznaczyć pewne główne cechy, które sprawiają, że turyści chętniej będą przyjeżdżać w dane miejsce. Podstawowym czynnikiem decydującym o atrakcyjności obszaru są walory turystyczne, a dokładniej – walory wypoczynkowe. Może to być zarówno środowisko, jak i aglomeracje miejskie, atrakcyjność przyrodnicza, w którą wpisuje się np.: parki narodowe, ogrody oraz atrakcyjność kulturowa np.: zabytki architektury, a także walory specjalistyczne, czyli elementy środowiska umożliwiające uprawianie turystyki specjalistycznej takie jak żeglarstwo. Kolejnym elementem jest zagospodarowanie turystyczne oraz infrastruktura turystyczna, czyli noclegi i gastronomia, obiekty sportu i kultury, które zachęcają ludność do odwiedzenia miejsca. Dostępność komunikacyjna także podnosi atrakcyjność danego miejsca, a jej brak ogranicza lub całkowicie wyklucza teren z możliwości rozwoju na tle turystycznym. Do podanych czynników od paru lat zaczyna dodawać się także zanieczyszczenie środowiska naturalnego. Turyści coraz częściej mają tendencje wyjeżdżać w miejsca, w których panuje czyste powietrze i przeważa natura⁵.

Atrakcyjność turystyczna jest pojęciem złożonym, atrakcyjny turystycznie może być obszar, region, miejscowość lub obiekt. Decydują o tym zarówno czynniki obiektywne, (występowanie walorów przyrodniczych, walorów antropogenicznych czy odpowiednich elementów infrastruktury turystycznej i paraturystycznej), jak i subiektywne (postrzeganie wszystkich tych czynników przez turystów, inwestorów i mieszkańców). Rozpoznanie poziomu atrakcyjności

⁴ I. Potocka, *Atrakcyjność turystyczna i metody jej identyfikacji*, Uwarunkowania i plany rozwoju turystyki, tom III, Walory i atrakcje turystyczne. Potencjał turystyczny. Plany rozwoju turystyki, Z. Młynarczyk, A. Zajadacz (red.), UAM, Poznań, 2009, s. 24.

⁵ I. Bąk, B. Szczecińska, *Analiza atrakcyjności turystycznej miast wojewódzkich*, Wiadomości Statystyczne. 2014, nr 59 (12), s. 80-95.

destynacji turystycznej pomaga w planowaniu wykorzystania jej zasobów – wskazaniu stopnia konkurencyjności, kreowaniu popytu turystycznego, identyfikacji i rozwoju określonych form turystyki, a także aktywizacji rozwoju obszaru turystycznego⁶.

Atrakcyjność turystyczna to zestaw elementów, które są potrzebne, aby móc rozwijać ruch turystyczny. Rozpatruje się je z punktu widzenia zarówno turysty jak i przedsiębiorcy. Pojęcie zawiera kryteria, które skłaniają turystów do zainteresowania, wyboru i w efekcie do odwiedzenia danego miejsca. Są to elementy takie jak: walory przyrodnicze i kulturowe, zagospodarowanie, oraz dostępność komunikacyjna. Często uwzględnia się również poziom zanieczyszczenia środowiska. Wiedza o zróżnicowaniu poziomu atrakcyjności turystycznej odgrywa ważną rolę w wielu aspektach m.in.: w stworzeniu planu, aby podnieść popyt turystyczny, w podniesieniu poziomu prawidłowego wykorzystania zasobów przyrodniczych i społecznych, we wskazaniu poziomu konkurencji, w wyodrębnieniu nowych i jeszcze niewykorzystanych turystycznie regionów. W ocenie atrakcyjności turystycznej dużą rolę odgrywa czynnik psychologiczny, ponieważ turysta dokonuje wyboru miejsca podróży zgodnie z indywidualnymi wymaganiami⁷.

Atrakcyjność turystyczna odgrywa ważną rolę w planowaniu podróży. Proces podejmowania decyzji przez turystów jest związany z dokonywaniem wyborów dotyczących wyjazdów turystycznych, ich kierunków i celów, sposobów zorganizowania i realizacji. Obejmuje odpowiedzi na wiele pytań: czy jechać?; dokąd jechać?; kiedy, z kim i na jak długo jechać?; jak zorganizować podróż?; czym i jaką trasą jechać?; gdzie nocować i jeść?; co robić w miejscu docelowym? Większość pytań odnosi się do elementów atrakcyjności turystycznej, takich jak walory turystyczne, zagospodarowanie turystyczne czy dostępność komunikacyjna⁸.

Wyznaczenie poziomu atrakcyjności turystycznej jest złożonym procesem. Polega m.in. na wyróżnianiu obszarów uznawanych za najbardziej atrakcyjne z uwagi na możliwości rozwoju turystyki. Wartościowanie poszczególnych elementów na potrzeby turystyki nazywane jest waloryzacją turystyczną⁹. Warto dodać, że waloryzacja turystyczna może mieć subiektywny charakter, z uwagi na to, że zazwyczaj wykonywana jest z punktu odniesienia jednostki dokonu-

⁶ A. Rapacz, D.E. Jaremen, *Atrakcyjność turystyczna jako czynnik wyboru destynacji turystycznej*, *Ekonomiczne Problemy Usług*, 2011, nr 75, s. 131-141.

⁷ I. Ozimek, K. Gralak, I. Pomianek, *Atrakcyjność turystyczna województw w Polsce – wybrane aspekty*, Wydawnictwo SGGW, Warszawa 2019, s. 7-12.

⁸ *Ibidem*, s. 131-141.

⁹ D. Sołowiej, *Podstawy metodyki oceny środowiska przyrodniczego człowieka*, Wyd. UAM, Poznań, 1992.

jącej badania. W ujęciu ogólnym waloryzacja polega na określeniu elementów atrakcyjności znajdujących się na danym obszarze, przypisując tym elementom określoną wartość w zależności od ich znaczenia dla możliwości rozwoju turystyki¹⁰.

Należy podkreślić, że dla oceny atrakcyjności turystycznej obszaru ważny jest wybór ocenianych elementów. W tym zakresie znaczenie ma specyfika danego obszaru, wykraczająca poza ogólną jego charakterystykę. To właśnie te specyficzne uwarunkowania mogą zadecydować o sukcesie danego obszaru wykraczając poza ogólną jego charakterystykę¹¹.

Z literatury dotyczącej oceny atrakcyjności turystycznej Potocka¹² wyniosowała, że do oceny najczęściej wykorzystywane są metody bonitacji punktowej. Jednym z ważniejszych aspektów branych pod uwagę są takie elementy jak rzeźba terenu, wody powierzchniowe, czyli części środowiska naturalnego. Zazwyczaj podejmowana jest próba określenia cech, które mogą zachęcić turystę do odwiedzenia miejsca, natomiast nie są brane pod uwagę czynniki, które zaniżają ocenę terenu dla turystyki. Autorka podkreśla, że nie istnieje jedna metoda oceny elementów przyrodniczych, kulturowych czy zagospodarowania przestrzeni turystycznej. Z uwagi na złożoność atrakcyjności turystycznej do jej pomiaru często stosowane są taksonomiczne metody wielowymiarowe, pozwalające na jednoczesne uwzględnienie wielu zmiennych. Jedną z częściej stosowanych metod jest miernik syntetyczny. Metoda ta umożliwia jednoczesne zbadanie wielu jednostek (np. przestrzennych) z uwzględnieniem wielu czynników atrakcyjności turystycznej.

Material i metoda

Materiały statystyczne, wykorzystane do obliczeń, pozyskano z Głównego Urzędu Statystycznego z lat 2014 i 2020, z banku Danych Lokalnych. Do oceny atrakcyjności turystycznej zastosowano wielowymiarową analizę z wykorzystaniem mierników syntetycznych. Poziom atrakcyjności turystycznej wyznaczono na podstawie trzech działów: środowisko przyrodnicze, dziedzictwo kulturowe oraz infrastruktura turystyczna¹³. Wskaźniki szczegółowe dla poszczególnych działów zaprezentowano w tabeli 1.

¹⁰ Z. Kruczek, *Atrakcje turystyczne, Fenomen, typologia, metody badań*, Wydawnictwo Proksenia, Kraków, 2011, s. 129.

¹¹ J. Radziejowski, *Problemy oceny środowiska geograficznego dla potrzeb turystyki*. Przegląd Geograficzny, 1979, s. 51.

¹² I. Potocka, op. cit., s. 24.

¹³ A. Hakuć-Błażowska, N. Pacek, K. Kupren, G. Furgała-Selezniow, *Porównanie atrakcyjności turystycznej gmin wiejskich i miejsko-wiejskich powiatu elbląskiego*, Studia Obszarów Wiejskich, 2018, tom 50, s. 81-99.

Tabela 1. Wskaźniki poziomu atrakcyjności turystycznej

Działy	Waga	Wskaźniki	Jednostka	Waga
Środowisko przyrodnicze	0,50	lesistość	% powierzchni powiatu	0,30
		odsetek łąk i pastwisk		0,10
		odsetek zbiorników wodnych		0,40
		odsetek obszarów chronionych		0,20
Dziedzictwo kulturowe	0,20	odwiedzający muzea	na 100 km ² powierzchni	0,20
		uczestnicy imprez kulturalnych	na 1000 mieszkańców	0,30
			na 100 km ² powierzchni	0,20
			na 1000 mieszkańców	0,30
Infrastruktura turystyczna	0,30	długość dróg krajowych	na 100 km ² powierzchni	0,10
		długość ścieżek rowerowych		0,20
		liczba miejsc noclegowych		0,40
		liczba obiektów noclegowych		0,30

Źródło: Opracowano na podstawie: A. Hakuć-Błażowska, N. Pacek, K. Kupren, G. Furgała-Selezniow, *Porównanie atrakcyjności turystycznej gmin wiejskich i miejsko-wiejskich powiatu elbląskiego*, Studia Obszarów Wiejskich, 2018, tom 50, s. 81-99.

Z uwagi na zróżnicowane znaczenie poszczególnych działów w zakresie atrakcyjności turystycznej – zastosowano wagi. Środowisko przyrodnicze jest szczególnym czynnikiem – jednym z kluczowych walorów turystycznych, dlatego działowi temu przypisano najwyższą wagę (0,5). Jednym z bardziej znaczących czynników rozwoju w tym zakresie są wody powierzchniowe, dlatego otrzymały najwyższą w tej grupie wagę (0,4)¹⁴. Jeziora stanowią ważny element turystyki zarazem w wielu regionach Polski jak i na świecie. Sprzyjają temu korzystne warunki zarówno do wypoczynku biernego z dala od miejskiego zgiełku oraz rekreacji czynnej, w wodzie (kąpiele, pływanie, nurkowanie, wędkarstwo), jak i na lądzie w pobliżu jeziora (spacery, wycieczki piesze oraz rowerowe, odpoczynek nad jeziorem). Ponadto ważną rolę odgrywają walory kulturalne i naturalne znajdujące się nad jeziorami, które pozytywnie wpływają na atrakcyjność miejsca oraz poziom zadowolenia turysty¹⁵.

Lasy stanowią ważny element turystyki ze względu na swoją uniwersalność. Odnaleźć się tam może zarówno osoba młoda jak i dorosła oraz starsza. Występuje w nich różnorodność form spędzania czasu: turyści mogą spacerować, biegać, uprawiać kolarstwo lub inne formy turystyki kwalifikowanej, fotografię, a także zwyczajnie usiąść i odpocząć. Ważną rolę w turystyce odgrywa aspekt zdrowotny lasów. Jest to miejsce rehabilitacji i regeneracji człowieka

¹⁴ Ibidem.

¹⁵ A. Sedlak, *Rozwój funkcji turystycznej nad jeziorami w północnych Włoszech na przykładzie jeziora Garda*, *Annales Universitatis Paedagogicae Cracoviensis Studia Geographica*, 2021, nr 17, s. 124-142; K. Duda-Gromada, *Turystyka jeziorna – nowa forma turystyki?*, *Prace i Studia Geograficzne*, 2009, t. 42, s. 89-101.

zarówno w kontekście fizyczności jak i sfery mentalnej. Spacerując człowiek dotlenia się, jednocześnie poprawiając kondycję oraz krążenie. Środowisko leśne jest w stanie zredukować stres i poprawić nastrój, co może przyciągnąć każdego turystę niezależnie od wieku¹⁶. W przeprowadzonym badaniu lasy otrzymały wysoką, choć nie najwyższą wagę (0,3)¹⁷.

Obszary prawnie chronione takie jak parki narodowe, parki krajobrazowe czy rezerваты pełnią ważną funkcję dydaktyczną w rozwoju turystyki. Zaspokajają ciekawość oraz potrzebę bliskiego kontaktu turystów z naturą, co często jest motywem przewodnim wyjazdu. Mają oni możliwość nauki i poszerzania horyzontów w kwestii ekologii, a także podziwiania unikatowej fauny i flory. Obszary te są również miejscem do uprawiania turystyki aktywnej, inni zaś wybierają wypoczynek na łonie natury i pochłanianie niecodziennych krajobrazów¹⁸. Obszarom prawnie chronionym w badaniu nadano wagę (0,2) nieco niższą od lesistości i jeziorności¹⁹.

W odniesieniu do możliwości rozwoju turystyki uwzględniono również łąki i pastwiska. Są to elementy krajobrazu charakterystyczne dla turystyki wiejskiej. Pomimo pewnego stopnia przekształcenia przez człowieka można zaliczyć je do walorów środowiska przyrodniczego. Dają możliwość obserwowania fauny i flory²⁰. Ich znaczenie dla możliwości rozwoju turystyki jest nieco mniejsze niż w pozostałych analizowanych wskaźnikach, dlatego przypisano im nieco niższą wagę (0,1)²¹.

Natomiast w dziale dziedzictwo kulturowe (jako całość otrzymał wagę 0,2) najwyższą wagę (0,3) przypisano odwiedzającym muzea i uczestnikom imprez

¹⁶ M. Jalinik, *Obszary leśne w rozwoju turystyki*, *Ekonomia i Środowisko*, 2016, nr 3 (58), s. 313-323; M. Jalinik, *Obszary leśne wieloaspektową atrakcją turystyczną*, Białystok: Wydawnictwo Ekonomia i Środowisko, 2021, s. 52.

¹⁷ Por. A. Hakuć-Błażowska, N. Pacek, K. Kupren, G. Furgała-Selezniow, op. cit., s. 81-99.

¹⁸ I. M. Batyk, *Zagospodarowanie turystyczne obszarów chronionych na przykładzie Biebrzańskiego Parku Narodowego*, *Infrastruktura i Ekologia Terenów Wiejskich*, 2012, nr 2/III, s. 207-216; A. Tucki, *Formy ochrony przyrody jako element atrakcyjności turystycznej na przykładzie regionu lubelskiego*, *Problemy Ekologii i Krajobrazu*, 2010, t. XXVII, s. 363-370.

¹⁹ Por. A. Hakuć-Błażowska, N. Pacek, K. Kupren, G. Furgała-Selezniow, op. cit., s. 81-99.

²⁰ L. Przezbórska, J. Lira, *Walory środowiska przyrodniczego jako czynnik rozwoju turystyki wiejskiej w Polsce*, *Prace Naukowe Uniwersytetu Ekonomicznego we Wrocławiu*, 2011, nr 106, s. 568-570; L. Przezbórska-Skobiej, *Uwarunkowania rozwoju turystyki wiejskiej w Polsce*, *Turystyka i Rozwój Regionalny*, 2015, nr 3, s. 101-115.

²¹ Por. A. Hakuć-Błażowska, N. Pacek, K. Kupren, G. Furgała-Selezniow, op. cit., s. 81-99.

kulturalnych. Frekwencja świadczy o zainteresowaniu, a tym samym o atrakcyjności. Nieco niższą wagę (0,2) nadano gęstości występowania muzeów oraz imprez kulturalnych.

Muzea wraz z galeriami, teatrami, kinami i bibliotekami tworzą instytucje kultury. Wśród wymienionych instytucji kultury muzea są najbardziej związane z turystyką kulturową. Z założenia muzea, prezentując kulturę jakiegoś miejsca (kraju, regionu, miasta) oraz opisując niematerialne dziedzictwo jakiejś społeczności (grupy etnograficznej, etnicznej, narodowej), są obiektami ważnymi dla turystyki kulturowej. Muzea są ważne również dla turystyki w ujęciu ogólnym. Mogą być zarówno atrakcją samą w sobie, jak i uzupełnieniem oferty turystycznej²². Współczesne muzea są fundamentem rozwoju turystyki muzealnej. Obecnie dla turystyki ważne jest nie tylko funkcjonowanie muzeów, ale także ich przeobrażenie w nowoczesne instytucje muzealne, wzbudzające ciekawość turysty²³.

Istotnym elementem atrakcyjności turystycznej regionów jest obecność imprez kulturalnych. Są to wydarzenia niecodzienne i specyficzne, najczęściej objęte konkretną, często unikatową tematyką, będące elementem turystyki eventowej, która na tle innych form turystyki rozwija się dość dynamicznie. Ich znaczenie jest duże, zarówno dla produktu turystycznego miasta lub regionu, jak i samego turysty, gdyż często taki event jest głównym celem i motywem podróży. Taki turysta ma możliwość wzięcia udziału w nietypowym wydarzeniu kulturalnym, a jednocześnie jest to dla niego okazja do odpoczynku i nawiązania nowych relacji lub zacieśnienia już trwających. Przykładami eventów są koncerty, festiwale muzyczne i sztuki, karnawały oraz wydarzenia sportowe. Imprezy kulturalne powodują wzrost ruchu turystycznego i rozwój turystyki danego obszaru. Mogą przyciągać turystów z całego kraju oraz z zagranicy, co powoduje napływ pieniądza z zewnątrz i wzbogacenie się regionu oraz jego mieszkańców. Często ich obecność decyduje o konkurencyjności danego miejsca i naturalnie przyciąga więcej turystów, niż te, w których obserwuje się brak takich imprez. Eventy redukują także efekt sezonowości i powodują bardziej równomierne rozłożenie pobytu turystów na przestrzeni całego roku²⁴.

²² B. Krakowiak, *Miejsce muzeów w turystyce kulturowej w Polsce*, Turyzm, 2013, nr 23 (2), s. 23-33.

²³ B. Pabian, *Muzea jako atrakcja turystyczna i cel podróży. przykład japońskiego miasta Nara*, Zeszyty Naukowe. Turystyka i Rekreacja, 2016, nr 1 (17), s. 131-146.

²⁴ K. Cieślowski, *Rola wydarzeń w promocji regionów turystycznych*, Prace Naukowe Uniwersytetu Ekonomicznego we Wrocławiu, 2017, Nr 473, s. 117-119; D. Kuczyński, *Rola specjalnych wydarzeń w marketingu destynacji i rozwoju turystyki*, Zeszyty Naukowe Uniwersytetu Szczecińskiego, 2012, Nr 709 (23), s. 343-346; R. Rettinger, M. Bajgier-Kowalska, *Eventy jako element różnicujący produkt turystyczny miast – studium przypadku*, Przedsiębiorczość – Edukacja, 2018, Nr 14, s. 270-271.

Infrastruktura turystyczna jako całość otrzymała wagę (0,30) – niższą niż środowisko przyrodnicze, ale wyższą niż dziedzictwo kulturowe. Natomiast w zakresie infrastruktury turystycznej najwyższą wagę nadano gęstości miejsc noclegowych (0,4) oraz gęstości obiektów noclegowych (0,3), ponieważ odzwierciedlają one chłonność lokalnego rynku turystycznego²⁵. Jest to – poza walorami turystycznymi – podstawa rozwoju funkcji turystycznej, umożliwiająca ruch turystyczny. Turyści do wyboru mają różne rodzaje obiektów noclegowych. Do najważniejszych można zaliczyć: hotele, ośrodki wczasowe, schroniska, pensjonaty czy kwatery prywatne²⁶.

W analizie uwzględniono również gęstość dróg, które zapewniają dostępność komunikacyjną (waga 0,1). Transport to jeden z podstawowych składników produktu turystycznego. Wynika z potrzeb turystów, chcących podróżować. Rola dostępności transportowej widoczna jest zarówno w kształtowaniu możliwości rozwoju turystyki na danym obszarze, jak i w kształtowaniu skłonności do podróżowania, mobilności ludzi. Zatem możliwości rozwoju turystyki są bezpośrednio związane z dostępnością komunikacyjną i rozwojem systemów transportowych²⁷. Odpowiednio rozwinięta baza komunikacyjna zapewnia dostępność regionu, obszaru dla turystów (dostępność zewnętrzna), a także umożliwia turystom poruszanie się w obrębie regionu, obszaru (dostępność wewnętrzna). Bazę komunikacyjną tworzą głównie: sieć drogowa wraz z przystankami autobusowymi, linie kolejowe z dworcami, lotniska, ścieżki rowerowe, a także środki transportu i zaplecze techniczno-usługowe (stacje benzynowe, automaty biletowe, wypożyczalnie środków transportu itp.). Baza komunikacyjna ma więc charakter paraturystyczny, ponieważ nie powstaje jedynie z myślą o turystach²⁸. Ścieżki rowerowe pełnią również rolę elementu uatrakcyjnianego danego obszaru, dlatego ich gęstość uwzględniono w badaniu (nadając im wagę 0,2)²⁹.

Wszystkie uwzględnione wskaźniki są stymulantami, co oznacza, iż wraz ze wzrostem wartości danej cechy rośnie ocena atrakcyjności. Po obliczeniu i zestawieniu wartości wszystkich wskaźników cząstkowych dokonano ich normalizacji, czyli podzielono wartość kolejnego wskaźnika przez wartość maksymalną odnotowaną dla danej cechy wśród badanych powiatów. Wartości

²⁵ Por. A. Hakuć-Błażowska, N. Pacek, K. Kupren, G. Furgała-Selezniow, op. cit., s. 81-99.

²⁶ J. Czerwiński, *Podstawy turystyki*, CeDeWu, Warszawa 2022, s. 257-266.

²⁷ D. Jaremen, E. Nawrocka, *Rola dostępności komunikacyjnej obszaru recepcji turystycznej w kształtowaniu popytu turystycznego*, *Ekonomiczne Problemy Usług*, 2012, Nr 83, s. 401-414.

²⁸ B. Zawilińska, *Baza i dostępność komunikacyjna*, (w:) M. Mika red., *Kraków jako ośrodek turystyczny*, Uniwersytet Jagielloński, Kraków 2011, s. 127-146.

²⁹ Por. A. Hakuć-Błażowska, N. Pacek, K. Kupren, G. Furgała-Selezniow, op. cit., s. 81-99.

wskaźników znormalizowanych mieszczą się w przedziale od 0 do 1. Następnym etapem badań było obliczenie miernika syntetycznego dla działu. Obliczono go na podstawie średniej znormalizowanych cech tworzących dany dział. Końcowy etap obejmował obliczenie ogólnego miernika syntetycznego atrakcyjności turystycznej, który wyrażony został jako średnia ważona mierników syntetycznych dla tych działów³⁰.

Wyniki

W tabeli 2 zamieszczono wartości procentowe wskaźników diagnostycznych w zakresie środowiska przyrodniczego, a w tabeli 3 wartości znormalizowane oraz wskaźniki syntetyczne. Z danych wynika, że wskaźniki syntetyczne w zakresie środowiska przyrodniczego przyjmują wartości od 0,36 do 0,94. Świadczy to o zróżnicowaniu. Najwyższe wartości odnotowano w powiecie drawskim (0,94), a następnie w powiatach szczecineckim (0,78) i wałęckim (0,77). Są to obszary o najkorzystniejszych warunkach środowiskowych. Położone są na terenach pojeziernych – na Pojezierzu Drawskim, Wałęckim i Szczecineckim. W powiecie drawskim największe jezioro to Drawsko – drugie pod względem głębokości w Polsce. W powiecie szczecineckim wielkością dominuje jezioro Wielimie, a w wałęckim Bytyń. Tereny pojezierne to w dużej mierze obszary zalesione – stąd wysokie wskaźniki lesistości. Należy podkreślić, że obszary o najkorzystniejszej sytuacji w zakresie środowiska przyrodniczego charakteryzują się dużym udziałem obszarów prawnie chronionych, należących m.in. do Drawskiego Parku Krajobrazowego.

Najniższe wartości wskaźników syntetycznych odnotowano w powiecie białogardzkim (0,36), a następnie w powiatach świdwińskim (0,42) i człuchowskim (0,49). Powiaty te charakteryzują się niższym poziomem uwarunkowań środowiska przyrodniczego niż pozostałe badane jednostki. Zadecydowały o tym niższe wartości wskaźników w zakresie zalesienia (na ostatnim miejscu – powiat świdwiński), udziału wód w powierzchni, udziału obszarów prawnie chronionych (w przypadku obu wskaźników na ostatnim miejscu – powiat białogardzki), a także łąk i pastwisk (na ostatnim miejscu – powiat człuchowski).

³⁰ Ibidem, op. cit., s. 81-99.

Tabela 2. Wartości procentowe wskaźników diagnostycznych w zakresie środowiska przyrodniczego

Wyszczególnienie	Lasy	Łąki i pastwiska	Wody powierzchniowe	Obszary prawnie chronione
Powiat bytowski	52,34	6,63	3,24	20,97
Powiat człuchowski	49,37	3,18	2,09	10,85
Powiat złotowski	46,75	4,44	1,51	31,73
Powiat białogardzki	41,88	8,85	0,51	0,27
Powiat drawski	47,46	8,98	5,85	46,97
Powiat szczecinecki	45,48	7,02	5,08	28,91
Powiat świdwiński	35,95	7,67	1,15	15,18
Powiat wałecki	55,05	3,31	3,44	52,85

Źródło: Opracowanie własne na podstawie: Bank Danych Lokalnych GUS, <https://bdl.stat.gov.pl/bdl/start> (dostęp: 24.10.2023).

Tabela 3. Wartości znormalizowane wskaźników diagnostycznych w zakresie środowiska przyrodniczego oraz wskaźniki syntetyczne

Wyszczególnienie	Lasy	Łąki i pastwiska	Wody powierzchniowe	Obszary prawnie chronione	Wskaźnik syntetyczny
Powiat bytowski	0,95	0,74	0,55	0,40	0,66
Powiat człuchowski	0,90	0,35	0,36	0,21	0,49
Powiat złotowski	0,85	0,49	0,26	0,60	0,53
Powiat białogardzki	0,76	0,99	0,09	0,01	0,36
Powiat drawski	0,86	1,00	1,00	0,89	0,94
Powiat szczecinecki	0,83	0,78	0,87	0,55	0,78
Powiat świdwiński	0,65	0,85	0,20	0,29	0,42
Powiat wałecki	1,00	0,37	0,59	1,00	0,77

Źródło: Obliczenia własne.

W tabeli 4 zamieszczono wartości procentowe wskaźników diagnostycznych w zakresie uwarunkowań kulturowych, a w tabeli 5 wartości znormalizowane oraz wskaźniki syntetyczne. Z danych wynika, że wskaźniki syntetyczne w zakresie środowiska przyrodniczego przyjmują wartości od 0,17 do 0,55, zatem zróźnicowanie jest dość znaczne. Najwyższe wartości odnotowano w powiecie drawskim (0,55), a następnie w powiatach bytowskim i człuchowskim (po 0,47). W powiatach tych funkcjonują chętnie odwiedzane obiekty muzealne. W powiecie drawskim jest to Muzeum Regionalne w Drawsku Pomorskim, zlokalizowane w magazynie solnym – jednym z najstarszych budynków w mieście. W powiecie bytowskim funkcjonują trzy muzea – w bytowskim zamku zlokalizowane jest Muzeum Zachodniokaszubskie, a w Płotowie można zwiedzić Muzeum Szkoły Polskiej oraz Zagrodę Styp-Rekowskich. Natomiast w powiecie człuchowskim na zamku w Człuchowie mieści się Muzeum Regionalne. Ponadto w powiatach tych odbywają się imprezy kulturalne, gromadzące wielu uczestników.

Tabela 4. Wartości wskaźników diagnostycznych w zakresie uwarunkowań kulturowych

Wyszczególnienie	Muzea na 1000 km ²	Odwiedzający muzea na 1000 mieszkańców	Imprezy kulturalne na 100 km ²	Uczestnicy imprez kulturalnych na 1000 mieszkańców
Powiat bytowski	1,37	283,25	12,23	188,98
Powiat człuchowski	0,63	466,15	9,65	132,84
Powiat złotowski	0,60	14,95	16,62	268,73
Powiat białogardzki	0,00	0,00	53,07	247,58
Powiat drawski	0,57	139,31	28,80	519,57
Powiat szczecinecki	1,13	27,09	20,10	179,52
Powiat świdwiński	0,00	0,00	16,01	195,55
Powiat wałecki	2,12	131,65	13,29	188,70

Źródło: Opracowanie własne na podstawie: Bank Danych Lokalnych GUS, <https://bdl.stat.gov.pl/bdl/start> (dostęp: 24.10.2023).

W odniesieniu do uwarunkowań kulturowych najniższe wartości wskaźników syntetycznych odnotowano w powiecie świdwińskim (0,17), a następnie w powiatach złotowskim (0,28) i szczecineckim (0,30). W powiecie świdwińskim nie ma żadnego muzeum. W powiecie złotowskim jest jeden tego typu obiekt, a w szczecineckim dwa. Należy jednak podkreślić, że Muzeum Ziemi Złotowskiej w Złotowie, Muzeum Regionalne i Muzeum Wału Pomorskiego w Szczecinku charakteryzują się niewielką liczbą odwiedzających w porównaniu do innych badanych powiatów. Warto dodać, że w zakresie imprez kulturalnych sytuacja w powiatach świdwińskim, złotowskim i szczecineckim jest nieco lepsza. Eventy tego typu są tam organizowane i przyciągają osoby chętne do uczestnictwa.

Tabela 5. Wartości znormalizowane wskaźników diagnostycznych w zakresie uwarunkowań kulturowych oraz wskaźniki syntetyczne

Wyszczególnienie	Muzea	Odwiedzający muzea	Imprezy kulturalne	Uczestnicy imprez kulturalnych	Wskaźnik syntetyczny
Powiat bytowski	0,65	0,61	0,23	0,36	0,47
Powiat człuchowski	0,30	1,00	0,18	0,26	0,47
Powiat złotowski	0,28	0,03	0,31	0,52	0,28
Powiat białogardzki	0,00	0,00	1,00	0,48	0,34
Powiat drawski	0,27	0,30	0,54	1,00	0,55
Powiat szczecinecki	0,53	0,06	0,38	0,35	0,30
Powiat świdwiński	0,00	0,00	0,30	0,38	0,17
Powiat wałecki	1,00	0,28	0,25	0,36	0,44

Źródło: Obliczenia własne.

Tabela 6. Wartości wskaźników diagnostycznych w zakresie infrastruktury turystycznej

Wyszczególnienie	Drogi na 100 km ²	Ścieżki rowerowe na 100 km ²	Miejsca noclegowe na 100 km ²	Obiekty noclegowe na 100 km ²
Powiat bytowski	25,48	2,30	70,67	1,23
Powiat człuchowski	27,14	3,02	131,56	1,08
Powiat złotowski	26,62	2,35	21,43	0,54
Powiat białogardzki	31,82	3,05	17,14	0,24
Powiat drawski	20,91	0,31	157,26	2,21
Powiat szczecinecki	28,21	2,20	53,40	0,91
Powiat świdwiński	31,17	3,38	74,11	0,91
Powiat wałecki	16,35	1,27	75,05	1,13

Źródło: Opracowanie własne na podstawie: Bank Danych Lokalnych GUS, <https://bdl.stat.gov.pl/bdl/start> (dostęp: 24.10.2023).

Tabela 6 zawiera wartości wskaźników w zakresie infrastruktury turystycznej, a tabela 7 wartości znormalizowane wskaźników diagnostycznych w zakresie infrastruktury turystycznej oraz wskaźniki syntetyczne. Według uznanych wyników wskaźniki syntetyczne w zakresie infrastruktury turystycznej przyjmują wartości od 0,35 do 0,78. Oznacza to, że powiaty w tym zakresie są zróżnicowane. Najwyższe wartości odnotowano w powiecie drawskim (0,78), a następnie w powiatach człuchowskim (0,75) i świdwińskim (0,61). Są to obszary o wysokim poziomie uwarunkowań bazy turystycznej. Powiaty te charakteryzują się rozwiniętą dostępnością komunikacyjną. Przebiegają przez nie drogi krajowe DK20 i DK10 w powiecie drawskim oraz DK25 i DK22 w powiecie człuchowskim. Przez powiat świdwiński biegnie natomiast siedem dróg wojewódzkich, m.in. DW163. Do dyspozycji rowerzystów dostępne są ścieżki rowerowe, które są jednym z kluczowych elementów rozwoju aktywnej turystyki na tym obszarze. Baza noclegowa jest najlepiej rozbudowana w powiecie drawskim oraz człuchowskim. Gęstość miejsc noclegowych przekracza tam liczbę 130 na 100 km² powierzchni. Natomiast gęstość obiektów noclegowych najintensywniejsza jest w powiecie drawskim (ponad 2 na 100 km² powierzchni) oraz bytowskim (1,2 na 100 km² powierzchni).

Tabela 7. Wartości znormalizowane wskaźników diagnostycznych w zakresie infrastruktury turystycznej oraz wskaźniki syntetyczne

Wyszczególnienie	Drogi	Ścieżki rowerowe	Miejsca noclegowe	Obiekty noclegowe	Wskaźnik syntetyczny
Powiat bytowski	0,80	0,68	0,45	0,56	0,56
Powiat człuchowski	0,85	0,90	0,84	0,49	0,75
Powiat złotowski	0,84	0,70	0,14	0,25	0,35
Powiat białogardzki	1,00	0,90	0,11	0,11	0,36
Powiat drawski	0,66	0,09	1,00	1,00	0,78
Powiat szczecinecki	0,89	0,65	0,34	0,41	0,48
Powiat świdwiński	0,98	1,00	0,47	0,41	0,61
Powiat wałecki	0,51	0,38	0,48	0,51	0,47

Źródło: Obliczenia własne.

Najniższe wartości wskaźników syntetycznych w zakresie infrastruktury turystycznej odnotowano w powiecie złotowskim (0,35), a następnie w powiatach białogardzkim (0,36) oraz wałeckim (0,47). Powiaty te charakteryzują się niskim poziomem infrastruktury turystycznej. Główną przyczyną jest słabo rozbudowana baza noclegowa. Powiaty złotowski i białogardzki cechują się najniższą gęstością miejsc noclegowych (odpowiednio 21 i 17 na 100 km² powierzchni) oraz najniższą gęstością obiektów noclegowych (0,5 w powiecie złotowskim i 0,2 w powiecie białogardzkim). Sieć dróg najslabiej rozwinięta okazała się w powiecie wałeckim (16 km na 100 km² powierzchni), przy obecności dróg DK22 i DK10 oraz czterech dróg wojewódzkich.

Zdecydowanie najwyższym poziomem atrakcyjności turystycznej wśród badanych obszarów charakteryzuje się powiat drawski. Obszar ten w zakresie środowiska przyrodniczego cechuje się najwyższym odsetkiem łąk i pastwisk oraz wód powierzchniowych, a także wysokim udziałem obszarów prawnie chronionych w powierzchni. Na jego obszarze odbywają się imprezy kulturalne, a także funkcjonuje muzeum. Obszar powiatu charakteryzuje się zagospodarowaniem turystycznym i dobrą dostępnością komunikacyjną.

Tabela 8. Wskaźniki syntetyczne poziomu atrakcyjności turystycznej

Wyszczególnienie	Wskaźnik syntetyczny	Pozycja w rankingu
Powiat bytowski	0,74	3
Powiat człuchowski	0,72	4
Powiat złotowski	0,52	6
Powiat białogardzki	0,45	8
Powiat drawski	1,00	1
Powiat szczecinecki	0,71	5
Powiat świdwiński	0,52	6
Powiat wałecki	0,75	2

Źródło: Obliczenia własne.

Kolejne miejsca przypisano odpowiednio powiatom: wałeckiemu, bytowskiemu, człuchowskiemu i szczecineckiemu. Jednostki te charakteryzują się zbliżonymi wartościami wskaźnika atrakcyjności turystycznej. Są to wartości dość wysokie, wskazujące na możliwości rozwoju turystyki na tych obszarach. Podstawą tego rozwoju mogą być zarówno walory naturalne, jak i antropogeniczne, wspierane zagospodarowaniem turystycznym i dostępnością komunikacyjną.

Pozostałe powiaty, tj.: złotowski, świdwiński oraz białogardzki, cechują się niższymi wartościami wskaźnika atrakcyjności turystycznej. Oznacza to, że ich możliwości rozwoju związane są z innymi funkcjami niż turystyka, choć może ona pełnić funkcję uzupełniającą.

Podsumowanie

Zgodnie z głównym celem w artykule oceniono zróźnicowania atrakcyjności turystycznej powiatów ziemskim Pomorza Środkowego zlokalizowanych poza Wybrzeżem Morza Bałtyckiego. Z przeprowadzonych analiz wynika, że badane powiaty są zróźnicowane pod względem poziomu atrakcyjności turystycznej. Można wyróżnić dwie zasadnicze grupy powiatów. Pierwsza zawiera obszary o dość dużym potencjale turystycznym, gdzie szczególnie wyróżnia się powiat drawski (najwyższa wartość wskaźnika syntetycznego), a kolejne jednostki uzyskały zbliżone, wysokie wartości wskaźnika syntetycznego poziomu atrakcyjności turystycznej (powiaty: wałecki, bytowski, człuchowski i szczecinecki). Duga grupa obejmuje obszary o słabszych możliwościach rozwoju turystyki. są to powiaty: białogardzki, świdwiński oraz złotowski. Na terenach tych należy szukać możliwości rozwoju związanych z innymi funkcjami społeczno-gospodarczymi niż turystyka.

Bibliografia

1. Batyk I. M., *Zagospodarowanie turystyczne obszarów chronionych na przykładzie Biebrzańskiego Parku Narodowego*, Infrastruktura i Ekologia Terenów Wiejskich, 2012, nr 2/III.
2. Bąk I., Szczecińska B., *Analiza atrakcyjności turystycznej miast wojewódzkich*, Wiadomości Statystyczne, 2014, nr 59 (12).
3. Cieślukowski K., *Rola wydarzeń w promocji regionów turystycznych*, Prace Naukowe Uniwersytetu Ekonomicznego we Wrocławiu, 2017, Nr 473.
4. Czerwiński J., *Podstawy turystyki*, CeDeWu, Warszawa 2022.
5. Duda-Gromada K., *Turystyka jeziorna – nowa forma turystyki?*, Prace i Studia Geograficzne, 2009, t. 42.

6. Hakuć-Błażowska A., Pacek N., Kupren K., Furgała-Selezniow G., *Porównanie atrakcyjności turystycznej gmin wiejskich i miejsko-wiejskich powiatu elbląskiego*, *Studia Obszarów Wiejskich*, 2018, tom 50.
7. Jalinik M., *Obszary leśne w rozwoju turystyki*, *Ekonomia i Środowisko*, 2016, nr 3 (58).
8. Jalinik M., *Obszary leśne wieloaspektową atrakcją turystyczną*, Białystok: Wydawnictwo Ekonomia i Środowisko, 2021.
9. Jaremen D., Nawrocka E., *Rola dostępności komunikacyjnej obszaru recepcji turystycznej w kształtowaniu popytu turystycznego*, *Ekonomiczne Problemy Usług*, 2012, Nr 83.
10. Jasiulewicz M., Suszyński A., *Pomorze Środkowe – region zmarginalizowany w obecnym podziale administracyjnym*, *Zeszyty Naukowe Wydziału Nauk Ekonomicznych*, 2016, nr 20 (2).
11. Jażewicz J., *Miejska sieć osadnicza projektowanego województwa środkowopomorskiego*, *Zeszyty Naukowe Wydziału Nauk Ekonomicznych*, 2016, nr 20 (2).
12. Krakowiak B., *Miejsce muzeów w turystyce kulturowej w Polsce*, *Turyzm*, 2013, nr 23 (2).
13. Kruczek Z., *Atrakcje turystyczne, Fenomen, typologia, metody badań*, Wydawnictwo Proksenia, Kraków, 2011.
14. Kuczyński D., *Rola specjalnych wydarzeń w marketingu destynacji i rozwoju turystyki*, *Zeszyty Naukowe Uniwersytetu Szczecińskiego*, 2012, Nr 709 (23).
15. Ossowska L., *Zmiany poziomu rozwoju społeczno-gospodarczego w regionie Pomorza Środkowego na tle gmin województw sąsiednich*, *Zeszyty Naukowe Wydziału Nauk Ekonomicznych*, 2016, nr 20 (2).
16. Ozimek I., Gralak K., Pomianek I., *Atrakcyjność turystyczna województw w Polsce – wybrane aspekty*, Wydawnictwo SGGW, Warszawa 2019.
17. Pabian B., *Muzea jako atrakcja turystyczna i cel podróży. przykład japońskiego miasta Nara*, *Zeszyty Naukowe. Turystyka i Rekreacja*, 2016, nr 1 (17).
18. Potocka I., *Atrakcyjność turystyczna i metody jej identyfikacji*, *Uwarunkowania i plany rozwoju turystyki*, tom III, *Walory i atrakcje turystyczne. Potencjał turystyczny. Plany rozwoju turystyki*, Z. Młynarczyk, A. Zajadacz (red.), UAM, Poznań, 2009.
19. Przezbórska L., Lira J., *Walory środowiska przyrodniczego jako czynnik rozwoju turystyki wiejskiej w Polsce*, *Prace Naukowe Uniwersytetu Ekonomicznego we Wrocławiu*, 2011, nr 106.
20. Przezbórska-Skobiej L., *Uwarunkowania rozwoju turystyki wiejskiej w Polsce*, *Turystyka i Rozwój Regionalny*, 2015, nr 3.
21. Radziejowski J., *Problemy oceny środowiska geograficznego dla potrzeb turystyki*, *Przegląd Geograficzny*, 1979.

22. Rapacz A., Jaremen D.E., *Atrakcyjność turystyczna jako czynnik wyboru destynacji turystycznej*, Ekonomiczne Problemy Usług, 2011, nr 75.
23. Rettinger R., Bajgier-Kowalska M., *Eventy jako element różnicujący produkt turystyczny miast – studium przypadku*, Przedsiębiorczość – Edukacja, 2018, Nr 14.
24. Sedlak A., *Rozwój funkcji turystycznej nad jeziorami w północnych Włoszech na przykładzie jeziora Garda*, Annales Universitatis Paedagogicae Cracoviensis Studia Geographica, 2021, nr 17.
25. Sołowiej D., *Podstawy metodyki oceny środowiska przyrodniczego człowieka*, Wyd. UAM, Poznań, 1992.
26. Tucki A., *Formy ochrony przyrody jako element atrakcyjności turystycznej na przykładzie regionu lubelskiego*, Problemy Ekologii i Krajobrazu, 2010, t. XXVII.
27. Zawilińska B., *Baza i dostępność komunikacyjna*, (w:) M. Mika red., *Kraków jako ośrodek turystyczny*, Uniwersytet Jagielloński, Kraków 2011.

DIFFERENTIATION OF TOURIST ATTRACTIVENESS OF SELECTED COUNTIES OF MIDDLE POMERANIA

The main aim of the article is to assess the diversity of tourist attractiveness of the districts of Middle Pomerania located outside the Baltic Sea Coast. The subject of the research are poviats, excluding city counties and those in which there are coastal communes, because they are developing more dynamically than the rest of the region. Data were obtained from the Central Statistical Office for 2014 and 2020, from the Local Data Bank. A multidimensional analysis using synthetic measures was used to assess tourist attractiveness. The level of tourist attractiveness was determined on the basis of three sections: natural environment, cultural heritage and tourist infrastructure. Partial indicators were assigned to each section. The analyzes conducted show that the studied counties are characterized by diversity in terms of tourist attractiveness, which influences the directions of their development.

Keywords: tourist attractiveness, tourist values, tourist traffic, tourist infrastructure, Middle Pomerania.